

บทที่ 2

การดำเนินคดีแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อม

ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บุคคลที่จะเสนอคดีต่อศาลได้ต้องปรากฏว่าเป็นบุคคลที่มีสิทธิตามกฎหมาย ตามสุภาษิตกฎหมายที่ว่า “ubi jus, ibi remedium” (where there is right, there is a remedy) ดังนั้น ในการเสนอคดีแพ่งต่อศาลโจทก์ต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า ตนเป็นผู้มีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองและเยียวยาตามกฎหมายโดยศาลได้¹ โดยหลักกฎหมายนี้ได้พัฒนาขึ้นในประเทศเยอรมัน ก่อให้เกิดสิทธิแก่คู่ความอันที่จะเสนอคดี เพื่อให้ได้รับคำพิพากษาที่เป็นประโยชน์ต่อคู่ความ โดยศาลจะผูกพันและจะพิจารณาพิพากษาตามที่โจทก์ขออันเป็นหลักเดียวกันกับหลักตามประสงค์ของคู่ความ เป็นหลักที่คู่ความมีอำนาจเต็มที่ในการต่อสู้ทางคดีในทางกฎหมาย สารบัญญัติและสิทธิในกระบวนการพิจารณามีสิทธิเลือกได้โดยอิสระว่าจะใช้สิทธินั้นหรือไม่ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคู่ความมากที่สุด²

ผู้ดำเนินคดี

1. กรณีเอกชน

ในประเทศไทย การใช้สิทธิทางศาลในคดีแพ่งจะต้องเป็นไปตามหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55 ซึ่งว่าด้วยการนำคดีขึ้นสู่ศาลซึ่งมีอยู่ 2 วิธี ดังนี้

1.1 กรณีมีการโต้แย้งสิทธิ หมายถึง กรณีที่บุคคลฝ่ายหนึ่งอ้างสิทธิเหนือบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งบุคคลฝ่ายหลังปฏิเสธสิทธิของบุคคลฝ่ายแรก หรือมิฉะนั้นก็กล่าวอ้างสิทธิของตนขึ้นมาใหม่ โดยการอ้างสิทธิหรือหน้าที่นี้ต้องเป็นไปตามสิทธิตามกฎหมายแพ่ง³

1.2 กรณีจะต้องใช้สิทธิทางศาล หมายถึง บุคคลนั้นมีสิทธิอยู่แล้วตามที่กฎหมายและจำเป็นต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอความรับรองคุ้มครองหรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่หรือ

¹ Arme Blomeyer, *International Encyclopedia of Comparative Law : Civil Procedural*, volume XVI . Chapter 4 *Type of Relief Available*, (The Hague : Martinus Nij Hoff Publisher, 1982), pp. 4-7.

² วรณชัย บุญบำรุง, “หลักทั่วไปของการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีแพ่งของฝรั่งเศส,” *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, น. 92.

³ ชานินทร์ กรัยวิเชียร, *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ,2518) น. 8.

จะทำการอย่างหนึ่งได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ขออนุญาตหรือให้ศาลแสดงหรือรับรองสิทธิของตนเสียก่อน⁴ เช่น การขอแต่งตั้งผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้นอบาล เป็นต้น

ในกลุ่มประเทศคอมมอนลอว์การได้รับการเยียวยาทางศาลต้องเป็นกรณีที่มีอำนาจฟ้อง (Standing) ซึ่งต้องมีเงื่อนไขที่โจทก์ต้องได้รับความเสียหายหรือกำลังจะได้รับความเสียหาย กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายและความเสียหายนั้นต้องมีอยู่จริงในเวลานั้นหรือใกล้จะมาถึงซึ่งชัดเจนและสัมผัสได้ไม่ใช่เป็นแค่นามธรรม และอาจจะเป็นได้ทั้งความเสียหายในทางเศรษฐกิจหรือไม่ใช่เศรษฐกิจ ประกอบกับต้องมีความสมเหตุสมผลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายที่เกิดขึ้นกับการกระทำที่ฟ้องร้องนั้นได้ กล่าวคือ ความเสียหายต้องสามารถนำสืบได้ว่าเกิดจากการกระทำของจำเลยและไม่ใช่เกิดจากผลของการกระทำของบุคคลภายนอกซึ่งไม่ได้เป็นคู่ความในคดี

จะเห็นได้ว่า บุคคลใดที่ต้องการจะได้รับการเยียวยาทางศาลแล้ว บุคคลนั้นๆ ก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลด้วยตนเอง โดยบุคคลผู้ได้รับความเสียหายแต่ละรายเท่านั้นที่จะมีสิทธิดำเนินคดีต่อศาล ซึ่งจะส่งผลให้เมื่อเกิดคดีที่บุคคลหลายคนได้รับความเสียหายในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกันจะต้องฟ้องคดีแยกต่างหากจากกัน ผู้ได้รับความเสียหายหรือถูกกล่าวหาที่มีโอกาสที่จะได้รับการเยียวยาที่แตกต่างกัน เช่น ความเสียหายที่มีจำนวนน้อยเกินไปไม่คุ้มค่าใช้จ่ายที่จะฟ้องคดีตามความสามารถของทนายความแต่ละฝ่ายและแต่ละคดีของคู่ความที่แตกต่างกัน รวมถึงความสามารถในการแสวงหาพยานหลักฐาน ค่าใช้จ่ายในคดี เช่น ค่าป่วยการพยาน ค่าธรรมเนียมศาลอื่น⁵

2. กรณีดำเนินคดีแพ่งโดยรัฐ

แนวคิดนี้ถือว่ารัฐเป็นเจ้าของสิทธิ (public right) ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐเข้ามาแทรกแซงสิทธิของประชาชนซึ่งอ้างถึงการที่รัฐมีหน้าที่ในการดูแลผลประโยชน์ของประชาชน มีอำนาจฟ้องคดีต่อผู้กระทำการที่ไม่สุจริตแทนประชาชนผู้เสียหายได้ ถือว่ารัฐตกเป็นผู้ถูกระทำละเมิดสิทธิ นั้นๆ เป็นรูปแบบของการดำเนินคดีที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ”(public

⁴ มาโนช จรมาศ ,ถ้าอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เล่ม 1 , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณาคม, พิมพ์ครั้งที่2 , 2522) น. 257.

⁵ <http://www.wikipedia.com>.

⁶ รชฏ บุญสินสุข , “การดำเนินคดีแบบกลุ่มในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ,คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2545) น. 7.

interest litigation)⁷ ด้วยเหตุนี้เองรัฐจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการนำคดีขึ้นสู่ศาลเมื่อมีการละเมิดสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด

แต่อย่างไรก็ดี การที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ฟ้องคดีแทนเอกชนผู้เสียหายนั้นยังคงอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการดังนี้ 1. หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทำละเมิดสิทธิของประชาชนเอง รัฐจะไม่ทำการฟ้องคดีต่อหน่วยงานของรัฐด้วยกันเอง 2. บุคคลากรด้านกฎหมายของหน่วยงานรัฐยังไม่มี ความชำนาญด้านการฟ้องหรือต่อสู้คดี และ 3. หน่วยงานของรัฐไม่มีความถนัดทางด้านกฎหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากแต่เดิมนั้นหน่วยงานของรัฐได้ให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ประชาชนภายในรัฐในด้านสวัสดิการ⁸

จากข้อจำกัดในการดำเนินคดีโดยเอกชนแต่ละรายและโดยหน่วยงานของรัฐข้างต้น ก่อให้เกิดการแก้ไขรูปแบบการเยียวยาการรักษาสิทธิในรูปแบบใหม่ขึ้น 2 ลักษณะ ดังนี้ 1. การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่เชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้าน โดยมีหน้าที่ต่างๆ เช่น การฟ้องคดีแทนประชาชน และ 2. การให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินคดีแทนเอกชนรายอื่นๆ ในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันได้ โดยมีต้องมีการมอบหมายให้ดำเนินคดีแทน และโดยผลของคำพิพากษาจะผูกพันกลุ่มบุคคลเอกชนที่ได้รับการดำเนินคดีแทนทั้งหมด โดยเอกชนผู้ดำเนินคดีนั้นจะต้องพิสูจน์ต่อศาลว่า ตนมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะดำเนินคดีแทนเอกชนรายอื่นๆ ได้⁹

3. กรณีดำเนินคดีโดยกลุ่ม

เป็นรูปแบบการดำเนินคดีที่ปรากฏอย่างชัดเจนในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น การดำเนินคดีแบบกลุ่มของประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศแคนาดา ส่วนประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์จะไม่ค่อยปรากฏถึงการดำเนินคดีประเภทนี้นัก เนื่องจากมีแนวคิดว่าควรให้รัฐเป็นผู้เข้ามาดำเนินคดีแทน

ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์มีแนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ หรือเอกชนดำเนินคดีทางแพ่งแทนบุคคลอื่น โดยมีต้องได้รับการมอบหมายให้ดำเนินคดีแทน เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นมาจากการฟ้องคดีเพื่อประโยชน์

⁷ คณิงนิจ บุญบานเย็น, "ปัญหาการดำเนินคดีแพ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 39 กับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549) น. 79.

⁸ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 6.

⁹ Mauro Cappeletti, *The Judicial Process in comparative Perspective*, (Great Britain by Ipswich Book Co. Ltd : Clarendon press Oxford, reprinted 1991) , pp.270-278.

สาธารณะ ซึ่งเป็นการแก้ไขการเยียวยาสิทธิตามกฎหมายของเอกชนในการดำเนินคดีทางแพ่ง และแก้ไขปัญหาการพิจารณาคดีที่มีประเด็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันของศาล¹⁰

วิธีการก่อนการพิจารณาคดี

ในส่วนนี้จะได้กล่าวถึงกระบวนการต่างๆ ที่มีขึ้น ก่อนที่จะมีการเริ่มการพิจารณาคดีของศาล

1. กระบวนการก่อนเริ่มการพิจารณาคดี (Pre-Trial)

ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีกระบวนการพิจารณาคดีในเบื้องต้น (Pre-Trial) เป็นกระบวนการที่จะเข้าสู่การพิจารณาคดีในชั้นศาล ผู้พิพากษาจะให้คู่ความเจรจากันก่อน ซึ่งเรียกขั้นตอนนี้ว่า Discovery Process ซึ่งเป็นกระบวนการที่ศาลสั่งให้คู่ความนำพยานหลักฐานที่มีอยู่มาโต้แย้งกัน ซึ่งจะเป็นการดำเนินการระหว่างคู่ความเอง โดยไม่ได้กระทำต่อหน้าศาล¹¹

ในศาลแต่ละศาลจะมีบุคลากรผู้ชำนาญการในด้านต่างๆ มาปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยเหลือให้คู่ความได้ระงับข้อพิพาทด้วยตนเอง โดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล เช่น ข้อมูลในปี 1992 มลรัฐโอริโชน่าพบว่า การมี Pre-Trial โดยเฉลี่ยทำให้คดียุติลงประมาณ 96% เหลือเพียง 4% ที่คดีจะขึ้นสู่ Trial หรือการพิจารณาคดีโดยศาล¹²

วัตถุประสงค์ของ Pre-Trial มีเพื่อเป็นการยืนยันว่าหลักฐานที่อ้างนั้นมีอยู่จริง และจะมีการบันทึกไว้ เพื่อหลีกเลี่ยงความล่าช้าในการพิจารณาคดี หากเป็นคดีที่มีความซับซ้อนมากก็จะมี การทำ Pre-Trial หลายครั้ง โดยการดำเนินการนั้น ทนายความแต่ละฝ่ายจะนำพยานหลักฐานมาโต้แย้งกัน โดยจะไม่มีศาลหรือคนกลางเข้าร่วมการพิจารณา อย่างไรก็ดี กระบวนการ Pre-Trial นั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมากและปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดจากการดึงข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของตนเอาไว้ และไม่ยอมส่งมอบให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องใช้วิธีการขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานหลักฐานนั้น จึงมีค่าใช้จ่ายสูงมาก การแก้ไขปัญหานี้ก็อาจทำได้โดยผู้พิพากษาผู้รับผิดชอบต้องจำกัดระยะเวลาที่ใช้ในการทำ Discovery Process ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการควบคุมค่าใช้จ่าย¹³

¹⁰ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6, น. 10

¹¹ วรณชัย บุญบำรุง และเรวดี ขวัญทองยิ้ม, “การดำเนินคดีแทนบุคคลอื่น,” (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา), น. 6

¹² Gene R. Shreve and Peter Raven-Hansen, Understanding Civil Procedure, Second Edition (Legal Text Series . (n.d.): Times Mirror Books, 1994).

¹³ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 11.

2. วิธีการชั่วคราวก่อนการบังคับคดี

ด้วยเหตุที่ว่า หากลูกหนี้ตามคำพิพากษากระทำการที่ไม่สุจริต ก่อความเสียหายให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เช่น ลูกหนี้อาจจะฝืนกระทำการละเมิดซ้ำต่อไปในระหว่างการศึกษา หรือถือโอกาสทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับคดี ซึ่งทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นไปไม่ได้หรือเป็นอันไร้ผลก่อนคดีถึงที่สุด เช่น การกระทำให้เสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือโอนซุกซ่อนทรัพย์สินที่อาจยึดมาบังคับคดี ด้วยเหตุนี้เอง กฎหมายจึงได้กำหนดวิธีการขึ้นเพื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือผู้ชนะคดี สามารถดำเนินการคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนได้เสียของตนก่อนที่จะศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งในประเทศไทยมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 253 มาตรา 254 และมาตรา 264 ที่ช่วยให้การบังคับคดีเป็นไปด้วยความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น¹⁴

การพิจารณาคดี

ในการพิจารณาคดีมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ หลักการโต้แย้งหรือคัดค้านต่อสู้คดีหรือหลักฟังความทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นหลักการทางวิธีพิจารณาความแพ่งที่ได้กำหนดให้สิทธิของคู่ความในคดีมีอิสระในการนำข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ตลอดจนพยานหลักฐานต่างๆ มาแสดงต่อหน้าศาลโดยอิสระ โดยให้มีโอกาสได้ทราบถึงข้ออ้างหรือข้อต่อสู้ตลอดจนพยานหลักฐานต่างๆ ของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง และเมื่อได้ต่อสู้และรักษาสีทธิของแต่ละฝ่ายอย่างเต็มที่แล้วจึงจะยอมผูกพันตนยุติตามคำพิพากษา ด้วยหลักดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดหลักเกณฑ์ระหว่างคู่ความดังต่อไปนี้¹⁵

1. หน้าที่ผู้ฟ้อง หรือผู้ร้องขอที่จะต้องทำให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสรายเรื่องที่ฟ้องหรือร้องขอ
2. หน้าที่ของคู่ความแต่ละฝ่ายที่จะต้องทำให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาสรายรายละเอียด (เกี่ยวกับฝ่ายตน)
3. การดำเนินการให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบข้อเท็จจริงของคดีตามข้อ 1. และ 2. จะต้องทราบภายในเวลาอันสมควร

การพิจารณาคดี คือ การที่ศาลได้ทำการพิจารณาคดีไปโดยศาลอาจจะทำการกำหนดประเด็นในคดี การสืบพยาน การรับฟังพยานหลักฐาน หรือทำการไต่สวนคำร้องต่างๆ ซึ่งมีหลัก

¹⁴ ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, ถ้อยอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2544), น.18.

¹⁵ วรณชัย บุญบำรุง, “หลักทั่วไปของการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่งของฝรั่งเศส,” วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.106.

ของการพิจารณา คือ ต้องทำการพิจารณาโดยเปิดเผยโดยศาลจะต้องแจ้งให้คู่ความทราบถึงกำหนดการพิจารณาคดีต่างๆ ของศาลโดยชอบเสียก่อน เนื่องจากการรักษาผลประโยชน์ของคู่ความในการพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้ศาลได้ฟังความจากคู่ความทั้งสองฝ่าย

การพิพากษาคดี

การพิพากษาคดีมีหลักที่สำคัญ ได้แก่ หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา มีความประสงค์จะเป็นการห้ามคู่ความเดียวกันในคดีก่อนฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ในมูลแห่งคดีเดียวกัน เพื่อศาลจะไม่ต้องพิจารณาในประเด็นเดียวกันโดยคู่ความคนเดียวกันและในผลประโยชน์เดียวกันซ้ำอีก ทั้งนี้ หลักเกณฑ์การผูกพันในผลความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาประกอบด้วย¹⁶

1. เป็นคำพิพากษาที่เด็ดขาด
2. เป็นคำพิพากษาที่ตัดสินในประเด็นแห่งคดี
3. ข้อเรียกร้องในคดีแรกและคดีที่สองเป็นเรื่องเดียวกัน
4. คู่ความในคดีแรกและคดีที่สองเป็นคู่ความเดียวกัน

มีหลักการที่สำคัญเบื้องหลังการพิพากษาอยู่ดังนี้

1. การห้ามพิพากษาเกินคำขอ เป็นหลักการที่คำพิพากษาต้องไม่นอกฟ้องนอกประเด็น กล่าวคือ ศาลต้องตัดสินตามข้อหาในคำฟ้องทุกข้อ แต่ห้ามมิให้พิพากษาหรือทำคำสั่งเกินไปกว่าที่ปรากฏในคำฟ้อง¹⁷

2. คำพิพากษาผูกพันเฉพาะคู่ความในคดี โดยหลักของเรื่องที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การผูกพันในผลของคำพิพากษา เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วคู่ความที่เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องผูกพันที่จะปฏิบัติตาม ถึงแม้ว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม ไม่ว่าคำวินิจฉัยของศาลจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ ก็ย่อมเป็นที่ยึด

2.2 การผูกพันในข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีนั้น ย่อมจะผูกพันคู่ความในคดีไปตลอด แม้จะได้กล่าวอ้างกันในคดีอื่น คู่ความก็ไม่สามารถกล่าวในทางที่แตกต่างไปจากข้อเท็จจริงในคดีเดิมได้

¹⁶ กิติพงษ์ จิตสว่าง โสภิต, “ผลผูกพันของคำพิพากษาในคดีแพ่ง: กรณีศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 145,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), น. 18.

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142.

3. คำพิพากษาไม่ผูกพันบุคคลภายนอก

ในทางตรงกันข้ามกับหลักคำพิพากษาผูกพันคู่ความ คำพิพากษาย่อมไม่มีผลไปถึงบุคคลภายนอกคดีซึ่งไม่ได้เป็นคู่ความ เนื่องจากบุคคลภายนอกไม่ได้เกี่ยวข้องรู้เห็นในคดีข้อพิพาทระหว่างคู่ความ กล่าวคือ ไม่ได้แสดงสิทธิของตนหรือโต้แย้งสิทธิของบุคคลอื่นด้วย จึงไม่มีความเป็นธรรมหากให้เขาต้องมาผูกพันตามคำพิพากษา

การบังคับคดี

การบังคับคดีเป็นกระบวนการหลังจากที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น คือวิธีการซึ่งบุคคลผู้แพ้คดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่เรียกว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษา จะต้องถูกบังคับโดยเจ้าพนักงานของศาลหรือของรัฐให้ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ในกรณีที่บุคคลไม่ยอมปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยความเต็มใจ รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือเพื่อจัดการให้ข้อพิพาทระงับไปด้วยความเป็นธรรม ไม่ให้คำพิพากษาของศาลเป็นหมันไร้ผล¹⁸ อันจะเป็นการจะทำให้เกิดการเยียวยาทางกฎหมายที่แท้จริง

¹⁸ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 14, น.59.